

**บุพปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิผลจากการบริหารเชิงกลยุทธ์ขององค์การ
ปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร**
**Causal Antecedents Factors Influencing the Effectiveness of Strategic
Management of Bangkok Metropolitan Administration**

พญธัศรร์ สุทธิไชยเมธี*

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง บุพปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิผลจากการบริหารเชิงกลยุทธ์ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบุพปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิผลจากการบริหารเชิงกลยุทธ์ของการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,200 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ เทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า บุพปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ในทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านที่มีคะแนนสูงสุด คือ การจัดการเชิงกลยุทธ์ รองลงมา คือ ภาวะผู้นำ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และ วัฒนธรรมองค์การ ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่า บุพปัจจัยทุกด้านมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิผลจากการบริหารเชิงกลยุทธ์ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร

คำสำคัญ : บุพปัจจัยเชิงสาเหตุ, กลยุทธ์, การบริหารองค์การ, ภาวะผู้นำ, วัฒนธรรมองค์การ

Abstract

The study of the causal antecedents factors towards the effectiveness of strategic management of local administrative organizations in a form of case study of Bangkok Metropolitan Administration is aimed to study the causal antecedents factors, which affect the effectiveness of the strategic management of the organization. To this study, it has utilized a sample of 1,200 in total. At the same time, the questionnaires are used as a tool to collect data, while a Path Analysis Technique is a statistical tool used in a data analysis.

Based upon the findings of this study, it was concluded that a genuine

* ผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

analysis, the study has found that the causal antecedents factors tested in the study have an impact in all aspect. The strategic management is scored highest among other variables of factors, followed by leadership, strategy implementation and organizational culture, respectively. Besides, the study shows that all factors have an influence directly and indirectly over the effectiveness of the strategic management of Bangkok Metropolitan Administration.

Keyword(s): Causal Antecedents Factors, Strategies, Organizational Management, Leadership, Organizational Culture

1. บทนำ

ในปัจจุบัน สถานการณ์โลกได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการเปิดเสรีทางการค้าในทุกภูมิภาคและการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย ส่งผลอย่างยิ่งต่อการบริหารประเทศ รวมทั้งเกิดการแข่งขันระหว่างองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ทำให้องค์การดังกล่าวจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์และโครงสร้างองค์กร เพื่อให้้องค์การของตนสามารถแข่งขันกับคู่แข่งและสามารถอยู่รอดและเติบโตต่อไปในอนาคตได้อย่างยั่งยืนได้ (Pruethsan, 2017) ทุกองค์การจึงจำเป็นต้องกำหนดกลยุทธ์การบริหาร เพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อไป อย่างไรก็ตาม เนื่องจากแต่ละองค์กรมีความแตกต่างกันในหลายปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จ ดังนั้นแต่ละองค์กรจึงต้องมีแนวทางกำหนดกลยุทธ์ให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป (Pruethsan et al, 2016, Pruethsan 2016)

การบริหารองค์กรเพื่อให้เกิดความสำเร็จและยั่งยืนได้นั้น ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจถึงบริบทขององค์กรนั้นๆ และปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นพื้นที่การปกครองพิเศษ และเป็นศูนย์กลางของประเทศซึ่งมีความหลากหลายในหลายปัจจัย ดังนั้นการบริหารให้เกิดประสิทธิผลได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยกลยุทธ์การบริหารเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป ทั้งนี้จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจัยที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานภายในองค์กรได้นั้น ประกอบด้วยหลายปัจจัย เช่น ภาวะผู้นำ การจัดการเชิงกลยุทธ์ การบริหารแบบมีส่วนร่วม และวัฒนธรรมองค์กร ซึ่งพบได้จากงานวิจัยของ House. (1971), Denison, (1990), Kotter and Haskett (1992) และ Knapp (1998) เป็นต้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของตัวแปรประสิทธิผลการบริหารเชิงกลยุทธ์ การจัดการเชิงกลยุทธ์ ภาวะผู้นำ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และวัฒนธรรมองค์กร เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและแผนของประเทศต่อไปอย่างยั่งยืน

2.วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิผลจากการบริหารเชิงกลยุทธ์ของการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร

3.วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

Kaplan and Norton (1990) การประเมินผลองค์กรด้วย Balance Score Card โดยใช้ Financial Perspective Customer Perspective Internal Process Perspective และ Learning and Growth Perspective ผลการศึกษา พบว่า แนวคิดของกลยุทธ์การทำให้ธุรกิจเติบโตประกอบด้วย การเติบโตโดยมุ่งเน้นที่ความสามารถเฉพาะขององค์กรที่มีอยู่ (Existing Competence) และส่งเสริมการดำเนินการผ่านจุดแข็งที่เป็นความสามารถเฉพาะขององค์กร และการกระจายขอบเขตธุรกิจไปสู่อุตสาหกรรมอื่น (Diversification) เพื่อกระจายการดำเนินงานให้เติบโตอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ได้มีนักวิจัยหลายท่านให้แนวคิดการวิจัยในมุมมองต่างๆ เช่น Frese (2000) ได้ศึกษาถึงกลยุทธ์การดำเนินงานใน 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) การวางแผนล่วงหน้าอย่างสมบูรณ์ (Complete Planning) 2) การวางแผนเฉพาะสิ่งสำคัญ (Critical Point planning) 3) การแสวงหาโอกาส (Opportunistic Strategy) และ 4) การตั้งรับ (Reactive Strategy) นอกจากนี้ยังพบว่า Pruethsan Sutthichaimethee. (2016) กล่าวว่า การกำหนดนโยบายการค้ำระหว่างประเทศ ผู้ที่มีหน้าที่หลักสำคัญ คือ รัฐบาล ซึ่งรัฐบาลจะต้องกำหนดเป้าหมายสูงสุดของการกำหนดนโยบาย โดยสามารถแบ่งการกำหนดนโยบายเป็น 2 ส่วน คือ 1) การกำหนดนโยบายการค้ำระหว่างประเทศกรณีตลาดที่มีการแข่งขันสมบูรณ์ และ 2) กรณีที่ตลาดมีลักษณะการแข่งขันที่ไม่สมบูรณ์ ซึ่งใช้เครื่องมือสำคัญหลัก คือ Non-Cooperative Game และ Hitt, (2002) ได้กล่าวเกี่ยวกับปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กรธุรกิจว่า เป็นตัวแปรที่สำคัญต่อการจัดการเชิงกลยุทธ์ ซึ่งมีความสำคัญในการวิเคราะห์หา จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค ขององค์กร เพื่อนำไปกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารงานที่เหมาะสม จะต้องเชื่อมโยง และประสานจุดแข็งด้านต่างๆ เข้าด้วยกันได้ เพื่อเพิ่มความมีประสิทธิภาพและลดจุดอ่อน อุปสรรคต่าง ๆ ลง องค์กรต้องรักษาสิ่งที่เป็นสมรรถนะหลัก (core competencies) ไว้ให้ได้ด้วย ซึ่งเป็นจุดแข็งที่สำคัญยิ่งในการแข่งขัน

4.ระเบียบวิธีวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ (independent variables) ประกอบด้วยตัวแปรแฝง ได้แก่

1. ตัวแปรแฝง ปัจจัยด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์
2. ตัวแปรแฝง ปัจจัยด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ
3. ตัวแปรแฝง ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ

4. ตัวแปรแฝง ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร

ตัวแปรตาม คือ ตัวแปรแฝง ประสิทธิภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างคือ ข้าราชการและพนักงานของรัฐทุกระดับชั้นขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ตามแนวทางของ เลสลี่ คิช (Kish, 1965) ขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมในการวิจัยโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง หรือการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) มีหลักเกณฑ์พื้นฐานว่า ควรมีจำนวนตัวอย่างไม่ต่ำกว่า 25 เท่า ของตัวแปร ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,200 คน

การตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ตรวจสอบ Content Validity โดยการนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบเพื่อวิเคราะห์ค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) และเลือกผลที่ได้มีค่าระหว่าง 0.67–1.00 (Kish, 1965)

2. วิเคราะห์หาค่า Reliability โดยนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอื่นและใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่างศึกษา จำนวน 50 คน และคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (α -Coefficient) (Cronbach, 1990) เท่ากับ 0.95

3. ตรวจสอบ Construct Validity โดยการทดสอบ Confirmatory Factor Analysis : CFA) และมีค่าตั้งแต่ 0.4 ขึ้นไป (Kish, 1965)

5.สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง พบว่า Chi-square = 205.50, df = 113, p = 0.00 GFI = 0.90, RMSEA = 0.04, RMR = 0.01, CFI = 0.91, และ NFI = 0.90

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลปัจจัยด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ภาวะผู้นำ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และ วัฒนธรรมองค์กร ด้วยการใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้ค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ทุกค่าซึ่งวัดจากค่า R^2 ที่บ่งบอกถึงความแปรปรวนร่วมของตัวแปรสังเกตได้อยู่ในระดับมาก (R^2 อยู่ระหว่าง 0.75 ถึง 0.96)

ผลการวิจัยพบว่า บุพปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ในทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านที่มีคะแนนสูงสุด คือ การจัดการเชิงกลยุทธ์ รองลงมา คือ ภาวะผู้นำ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และ วัฒนธรรมองค์กร ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่า บุพปัจจัยทุกด้านมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิผลจากการบริหารเชิงกลยุทธ์ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลทางตรงของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลต่อการบริหาร

เชิงกลยุทธ์ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านการนำเชิงกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และวัฒนธรรมองค์การ ส่งอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยปัจจัยด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานครสูงสุด ค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.81 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ อิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานครสูงสุด ค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.72 ปัจจัยการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานครสูงสุด ค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.64 และ ปัจจัยวัฒนธรรมองค์การอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานครสูงสุด ค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.46 อย่างไรก็ตาม สำหรับอิทธิพลทางอ้อม พบว่า ปัจจัยด้านการนำเชิงกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรุงเทพมหานครสูงสุด โดยส่งผ่านปัจจัยด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ และส่งผ่านวัฒนธรรมองค์การ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.19

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ งานวิจัยของ House. (1971), Denison, (1990), Kotter and Haskett (1992) และ Knapp (1998) เป็นต้น ซึ่งเป็นงานวิจัยที่วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสำเร็จทั้งหมดนอกจากนี้พบว่า ตัวแปรต่างๆ ก็ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความสำเร็จเช่นเดียวกัน ซึ่งงานวิจัยในลักษณะนี้เป็นงานวิจัยที่ใช้ประกอบการกำหนดนโยบายและแผนของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะทำให้สามารถทราบถึงความเป็นเหตุเป็นผลของกันและกันทั้งทางตรงและทางอ้อม

6. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยในเชิงผสม (Mix Research) เพื่อนำผลการวิจัยไปปรับใช้กับแต่ละกลยุทธ์ของการบริหารองค์การทั้งส่วนขององค์การรัฐและเอกชนต่อไป
2. ควรปรับใช้เครื่องมือการวิจัยในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณต่อไป และปรับเปลี่ยนสถิติที่ใช้เพื่อให้ทราบการเคลื่อนไหวของการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น
3. ควรมีการวิจัยในเชิงติดตามผลการวิจัยนี้ในลักษณะติดตามผลและประเมินผลเพื่อให้สามารถประยุกต์นโยบายต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

References

- Hitt, M.A. & Ireland, D.A. (2002). **Achieving and Maintaing Strategic Compettiveness in the 21st century: The Role of Strategic Leadership.** The Academy of Management Executive.
- Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (1996). **The balanced scorecard : translating strategy into action.** Boston, Mass.: Harvard Business School Press.
- Kish, Leslie (1965). **Survey Sampling.** New York : John Wiley and Sons Inc.
- Frese, M. (2000) **Success and failure of microbusiness owners in affrica : a psychological approach.** U.S.A.: Greenwood Publishing Group.
- Mintzberg, H. (1983). **Structure in fives : Designing effective organizations.** Englewood Cliffs, NJ. : Prentice-Hall.
- Porter,M. E. (1985). **Competitive Advantage.** Boston. : Free Press.
- Pruethsan Sutthichaimethee. (2017). VARIMAX Model to Forecast the emission of Carbon Dioxide from Energy Consumption in Rubber and Petroleum industries sectors in Thailand. *Journal of Ecological Engineering*, 18 (3), 112-117.
- Pruethsan Sutthichaimethee. (2016). Modeling Environmental Impact of Machinery Sectors to Promote Sustainable Development of Thailand. , *Journal of Ecological Engineering*, 17 (1).
- Pruethsan Sutthichaimethee, Yothin Sawangdee. (2016). Indicator of Environmental Problems of Agricultural Sectors under the Environmental Modeling. *Journal of Ecological Engineering*, 17 (2).
- Pruethsan Sutthichaimethee, Danupon Ariyasajjakorn. (2017). The Revised Input-Output Table to Determine Total Energy Content and Total Greenhouse Gas Emission Factors in Thailand. , *Journal of Ecological Engineering*, 18 (5).
- Sutthichaimethee Pruethsan, Sawangdee Yothin. (2016). Model of Environmental Impact of Service Sectors to Promote Sustainable Development of Thailand .*Ethics Sci Environ Polit*, 16(1).
- Sutthichaimethee Pruethsan and Sawangdee Yothin. (2016). Indicator of Environmental Problems Priority Arising from the use of Environmental and Natural Resources in Machinery Sectors of Thailand .*Environmental and Climate Technologies* .17(1), 18-29 .